

Megjelen minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre 4 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 8 kr.

SZERKESZTŐSÉG:

Szobotka Gusztáv ügyvéd irodájában, hova a lap szellemi részét illető közlemények és pénzküldemények is intézendők.

MINDSZENT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

HIRDETÉSEKRE NEZVE

a lap hátulsó (4-ik) oldala 20 helyre van beosztva. Egy hely ára 90 kr. Kincstár bélyegilleték külön 30 kr. A szerkesztőségen kívül elfogad előfizetéseket és hirdetéseket a helybeli könyvnyomda is.

NYILTTÉRBE

minden egyes sor közlése 15 krt. Bérmentetlen levelek csak ismerkezektől fogadtnak el. Kéziratok vissza nem adatnak.

Gazdasági viszonyaink.

II.

Mielőtt a szoros értelemben vett mai gazdasági állapotok tárgyalásába bocsátkozunk, szükségesnek, célirányosnak véljük, nagyjából szerte tekinteni a közelmultra.

Miután minden századnak meg volt a „nagy embere,“ — gyakran „nagy emberek“ egész csoportja, mi sem természetesebb, minthogy a „nagy emberek“ eszméi tetté, testté lettek és a haladó kor, a tudomány, a régibb észleleteket, tapasztalatokat magáévá tette, hasznosította, kiaknáta.

Igy fejlődtek tudomány, művészet, kereskedelem, ipar, fejlesztetett a földmivelés és jószágtenyésztés is.

A 18-ik század a háborúk, az átalakulások százada volt, s bár e század sem szegény háborúkban, bár e század már eddigéig is, talán évszázadokra kiható, koralkotó átalakulásokat jegyez föl: a 19-ik századnak vannak oly uralkodó eszméi, melyeket bár itt nem taglalunk, sokak előtt ismeretesebbek.

De nem mindnyájan ismertük föl azon viszonyokat és körülményeket, melyek részben már bekövetkeztek, jórésztben még ezután fognak — minden valószínűség szerint — tényeket teremteni, melyekkel nem számoltunk, nem számoltattunk, most lehetetlenek, hihetetlenek véltük.

Értjük a gazdasági válságot!

E század eleje óta a művelés alá vett földmennyisége évtizedenként mindig nagyobbodott s pedig majdnem hatványozottan, — gyarapodott a jószágtenyésztés

is, de nem fogyott meg a fölöslegünket örömmel befogadó szomszédos fogyasztó.

Ily körülmények között jött a szabadságharc, szünt meg a jobbágysági viszony, öszlakosság szabad mozgása, rendelkezése csodákat művelt!

A szabaddá lett nép kimondhatatlan szorgalma, határt nem ismerő fáradozása, ismeretek és vagyon utáni törekvése az utolsó 3 évtized alatt Magyarországnak minden megmunkálható földjét művelés alá vontta, az egész ország majdnem minden irányában vasutak, csatornák, átmetszések létesítettek, vizuti társulatok közvetítette olesó szállítás által is: Magyarország kultur állammá változott.

A hajdan kis gabona árak emelkedtek, jószágunkra külföldön szükség volt, időközönként hol mi, hol más európai állam viselt háborút, volt egy pár emlékezetes szűk év, volt fagy — a gabonaárak csekély kivétellel mindig olyak, hogy a földmivelő ép úgy boldogulhatott, mint lett dugszaggá a nagybirtokos.

A földbirtok köznép kezén csekély méretben lévén, az eladott birtokok ára ép úgy magas volt, mint a hogy tulhajtott volt a haszonbérlet földek évi díjja! — De mindezt fedezte a dús termés, pótolta a jó ár, és leginkább lehetővé tette, a terményekbeni és jószágtenyésztésbeni versenyhiány.

Ámde nemcsak mi haladtunk óriási mérvben előre, haladtak a szomszédos államok is, haladtak főként a „tengeren túl“ levő világrészek és azok országai, illetve népei, azok földmivelése.

Kolumbus tojásának históriája ismeretes, és ha ma akadnak is egyes tulokos egyének, kik azt mondják, hogy már évtizedekkel ezelőtt előre látták a gazdasági válságot, a mai gazdasági tarthatlan állapotokat, úgy azok oly próféták, kik kár, hogy hallgattak, mert aligha meg nem hallgatta volna őket a kormány, egyik másik nagybirtokos, s talán más irányban fejlődtek volna viszonyaink, külállamokhoz szerződéseink, hahogy sejtítettük volna, hogy a sok vasut építésnek, a sok vállalatnak ez lesz a vége.

Kétségtelen, hogy egy művelt állam sem zárkozhatik el a körülötte levő államoktól, tény az, hogy államok közepette, azokra is tekintettel kellett lennünk, de elvitázhatatlan az is, hogy az önfenntartás ösztöne, illetve eszméje nemcsak az egyesek, de a közületek és államok, világrészek életében is oly fontos szerepet játszik: mikép a jövőre tekintettek által vezéreltetve egyik, másik tény más megoldást nyert volna, minő e jelzettek figyelmen kívül hagyása folytán történt.

Magyarország, mely földmivelő, jószágtenyésztő állam volt, az ipar, kereskedelem, művészet terén nem haladt annyira, hogy versenyre kellessen azon államokkal, melyek helyzetüknél, viszonyaiknál, fekvésüknél fogva már évszázadok óta az elősorolt vívmányok értékesítéséből éltek, mi megmaradtunk földmivelő és jószágtenyésztő nép, fejlődött iparunk, kereskedelmünk, de nem voltunk — pénzügyben — képesek azon országokon felülkerekedni, külföldi iparcikkeket fogyasztottunk jórészt,

Majd meglátja, az első két patron nem fog elszülni revolveremben!

S Pallavicini mégis meghalt volna? Valami rettenetes módon kellett ennek történnie — mert őt egy közönséges szerencsétlenség nem sodorhatta el. Mint egy valódi hősnek tragice muszájt neki elvesznie. A dráma, az alatta állt.

Ezelőtt négy évvel együtt kapaszkodtunk fel a Thor s a Dachsteinra Gosau felől, egy napi fantasztikus cik-cakban tévén meg ezt a nyaktörő utat, s már a reá következő évben ő teljesen elrekedve, én meg sántán, találkoztunk volt megint Ischlben. Két invalidus a fiatalabb gárdából.

Pallavicinit torokbaja hihetetlen módon bosszantotta. Minden gégeaszt konzultált széles e világon a bécsi Schnitzlertől a párisi Fauvelig, egyik sem tudta meggyógyítani, hanem minden orvos azt az invariabilis diagnózist állapította meg... hogy voltaképen neki semmi baja sincs. Ez azután egészen dühössé tette Pallavicinit. Egy igen büszke doktort levélben azért így szólított meg egyszer: Sie, Ignoranter Lump! Betegsége különben abból állt, hogy hangját pár pernyi beszélgetés után teljesen elvesztette. Valaki azt a tanácsot adván neki, hogy ne dohányozzék, ne beszéljen — egy álló évig se szivart nem vett szájába, se azon egy árva szót ki nem ejtett. Még sakkjáték közben a mattott is csak úgy jelezte. De ez a radikális kúra sem használt semmit. Midőn 12 hónapig némaság után először elkezdett beszélni, ismét

TÁRCZA.

EMLEKLAPOK.

I.

Ha andalogsz a mezőben
Büvös-bájos kikeletben,
Hallgasd meg az esti szellőt,
Mely susogva tovalebben.

Ha illatos rózsabimbót
Tüzesz gazdag fürteidbe,
Hallgasd meg csak miről beszél
A rózsának szüzi kelyhe.

Halgasd meg a madár dalát,
Himes lepke zümmögését,
Hallgasd meg a fénybogárkák
Titkos értelmű beszédét.

Oh! hallgasd meg, oh! figyeld meg,
Minden, minden azt meséli,
Amit én oly mélyen érzek,
De nem tudok elbeszélni!

II.

Ha a messze csillagokból
Hozzám jönne egy követ,
S tündérfényű szebb világba
Csalogatna engemet. —

Szebb hazába, ahol a szív
Csak a gyönyört ismeri,
S ébredéskor álmainak
Valósultát megleli. —

Én e messze szép hazába
Nem mennék el sohasem
Ha itt érted szenvedhetek,
Oh! többet ér az nekem!

III.

Ha e sorok setét betűi
Egykor halvány színt öltenek
S ez elsárgult papírdarabkát
Száz ócska lom közt megleled.

Gondolj reá a rég halottra,
Kinek sirján tövis terem,
Kinek fejfáját koszorúval
Nem ékesíti senkisé.

S boldog lesz majd a porladó szív,
Ha rá gondolsz a sir felett; —
Boldog leendő, ha eljön a perc,
Hogy megérted, mit érezett!

Móra István.

Pallavicini Alfréd ögróf.

Olyan ember volt ő, kiről majdnem bizonyossággal lehetett előre megmondani, hogy nem fog „ágyban, párnák közt halni meg!“ — Ehhez sokkal több volt benne a tetterő, vállalkozási kedv s a vágy: ujat produkálni. Neki valamely csatamezőn kellett elhunyni, harcban az elemekkel vagy ezek teremtvényeivel. Kö-niggrätznél nem fogott rajta a golyó, Indiában nem ették fel a tigrisek, pedig lelkemre, csak úgy kacérkodott a halállal. Kétszer szakadt el vele a kötél hegymászás alkalmával, a Zermaltról egyszer pár száz métert gurult — de egyéb baja, mint hogy a nadrágtartója elszakadt, nem történt. Midőn pár évvel ezelőtt makacs torokbaja annyira bántotta, hogy már öngyilkosságra is gondolt, tréfásan jegyezte meg:

külföld látott el bennünket, gyarmatárukkal leginkább.

A jelennek, a multban fel nem ismerése eredményezte vámszerződéseink létrejöttét olyképen, mint voltak és jórésben vannak, a jelen állapotok bekövetkezének lehetőségére, oka annak, hogy előre nem látva, éltünk a jelen percek.

Mint jeleztük, feszökött a földára, emelkedett a földbér összege, építettet vasut, csatorna, köttettek a vám és kereskedelmi szerződések, szabattak meg a kivitel és behozatal árszabályzatai, és egyszerre azon vettük magunkat észre, hogy például Amerika, avagy Indiából behozott gabona versenyezhet ár és minőség tekintetében a mienkkel és hogy egész Európát képes az Oceanon-tuli világ gabonával ellátni anélkül, hogy annak ára nagyobb lenne, mint ma.

Jószágállományunk értékének tönkre silányításáról gondoskodik Romania, Lengyel és Oroszország. Hová jutottunk, mi lesz belőlünk?

Néhány szó az új megyei közmunka szabályrendeletéhez.

(Folytatás.)

Általános fő jellemzését az új megyei közmunka szabályrendeletnek az általunk már taglalt kötelező megváltás és a kirovási alap képezi. Az egyik helyesléstünkkel, a másik kárhóztatásunkkal találkozott; nem késtünk az egyik fölött elismerésünket nyivánítani, a másik ellenében tiltakozásunkat kifejezni. Sajnáljuk, hogy a szabályrendelet egyéb részeivel sem értethünk minden egyet; sőt néhány, nem is valami különös fontossággal bíró része, szerintünk a célszerűséggel és a helyességgel oly kiáltó ellentétben van, hogy hallgatással mellőzni alig volna lehetséges.

Nem akarjuk állítani, hogy a mi véleményünk mindenben a leghelyesebb; sőt elismerjük, hogy mivel tévedni emberi do-

berekedt. Most azután türelme teljesen elhagyta. Ha még egy év alatt meg nem gyógyulok, főbe lövöm magamat! — mondogatta kétségbeesve. Vigasztaltam. Hisz ő nem énekes, minek neki a hang? Van jó lába — ez egy turistának a fő! — Odaadom mindkét lábamat fele hangjáért! viszonzá ő. — Ide vele! S neki álltunk elcsereálni egymással testeinket.

Egy napon aztán, 1885. tavaszán, Pallavicini egyszerre kigyógyult bajából. Valamely hatodrendű aesculap benézve torkába, felfedezte véletlenül, hogy egyik hangszála alatt kis pattanás van. Kiegette. S vége volt a rekedtségnek, megjött a szép baryton. Pallavicini elment örömeiben visszhangokat próbálni. Órákig kiabálta a hegyek előtt: A buta rézdobokat!... A Kettegáton átívöltött Norvégiába — de soha egy percre sem lett többé rekedt.

S megkezdődött tavaly nyáron ismét a hegymászás. Pallavicini bejárta az Ortlert, a Berninát, tudja Isten hanyadszor. Ő, aki a Kaukázus legmagasabb fokáig felhágott volt már, az ilyen 14.000 lábas csucsokat csupán gyakorlatból nyargalásztta. Unta a rendes utakat, a vezetőknél folyton veszekedni kellett vele, mert ő mindig járatlan részeken akart felhatolni. Hogy reá vegye a vezetőket, hogy mégis kövessék — kétszeres-háromszoros díjakat ígért nekik. Szemtanuja voltam, midőn egy órai utat megtakarítandó, leoldotta magát a kötélről s csákányára ülve, egy meredek jégmezőn leszánkázott, átrepülve köveket, szakadékokat...

A legfuresább kommissziót életemben szintén Pallavicinitől kaptam. Londonba küldött egyszer utánam táviratot, miszerint hoznék neki Jumaitól két eleven délamerikai — krokodilust. Ezek t. i. a legmérgeesebbek, míg a nilusi, vagy

log, és mi is csak olyan közönséges halandó emberek vagyunk, hát mi is tévedhetünk; de mindazon által alig hisszük, hogy helytelen, avagy téves ítéletet nyilvánítanánk, a midőn azt mondjuk, hogy nem helyes az új megyei közmunka szabályrendeletnek azon intézkedése, hogy az iparos és kereskedő segédek is megadóztatandók közmunkával és ott vétetnek föl közmunka alá, a hol azok összeírásakor találtnak.

Ime egy nem épen nagy fontosságú dolog, de következményeiben kiszámíthatatlan kellemetlenségek és zaklatások kuforrása és szülőanyja.

A szabályrendelet ezen intézkedését azt hallottuk úgy indokolják a vármegyén, hogy ezt általánosan kötelező teherviselés elve hozza magával. Mi ezt az indokolást az iparos- és kereskedő segédekre el nem fogadjuk, ámbár rendíthetlenebb hiva az általánosan kötelező teherviselésnek nálunknál nincs; sőt mint látszik, mi ezt az elvet sokkal következetesebben óhajtuk alkalmaztatni, mint a vármegye, mert mi nem csak az elvet fogadjuk el, hogy legyen általánosan kötelező teherviselés, hanem elfogadjuk azt is, hogy a teherviselés a vagyonnal hozassék arányba, a mit úgy látszik a vármegyén nem akarnak acceptálni.

Előrebocsátva tehát azt, a mit minden eddigi ténykedésünk is igazol, hogy mi az általánosan kötelező teherviselések elvének és ezen elv következetes alkalmazásának hívei vagyunk, még is ki kell jelentenünk, az iparos- s kereskedő segédeknek közmunkával való megadóztatását nem tartjuk az általánosan kötelező teherviselés elvéből kifolyónak, sőt a közmunka alapra még anyagi haszonnal járónak sem tekintjük. Nézetünk e tárgyban az, hogy ez csak munkát és pedig nagyon sok munkát fog okozni, még több tollat, tintát és papírost kellend majd fogyasztani úgy, hogy ha az a tárgy körül fölmerülő levelezések, póstadíj kötelesek volnának, hát a községeknek több készpénzbeli kiadásába

a mississippi-i aligátor csak oly flegmatikus állat már ugyanis annak a kinek. A híres állatkereskedőtől aztán vettem — Pallavicini részére — két fiatal pettyes hasu krokodilust az Orinocoból, lehettek akkor olyan félméter hosszúak. Szépen belőnek pakolva vata közé egy kosárba. Passaunál kérdezi azután a finác, beletolva ujjait a kosárba: Nichts zu verzollen? — De igen, válaszolám, két eleven krokodilus!

A hullóket Pallavicini aztán egy óriási bádog kádban tartotta s midőn már egészen kinöttek volt is (ugy 1 és fél méter) beült hozzájuk a vízbe s etette őket halakkal, patkányokkal. Ha egyik feléje kapott, olyat ütött 150 moulinet forgató kezével a krokodilus fejére, hogy az rögtön migráinet kapott s lebukott a víz alá.

* * *

Pallavicini Alfréd őrgróf 36 éves volt, igen szép ember, acél izmokkal, s bécsi mázsát fel tudott emelni a földről!

Jól beszélt magyarul; Szombathelyen tette le gimnázialis vizsgáit, melynek közelében, Szőlősön gróf Erdődy Ferenc nagybátyjánál sok időt töltött hajdanában.

Annyira magyarnak tartotta magát Bécsben is, hogy a vegyes házasság feletti törvényenél a kormány ellen szavazván a főrendiházban, s ezért a Tagblatt őt a leutazott indigenák közt említvén meg, felkért, hogy vagy rektifikációt vagy elégtételt kérjek nevében Szeptől.

Őszinte, jellemzilárd ember volt, minden ceremonia nélkül. Adta magát, a milyennek Isten teremtette; talpig gavallér; igaz barát.

Csakugyan könnyek potyognak szeméimből e papirosra...

„Egyetértés.”

kerülne, mint a mennyi hasznot hajthat a megyei közmunka alapnak.

De nézzünk a dolog szemébe és beszéljünk róla egész tüzetesen.

Az általános kötelező teherviselés elvének alkalmazása mellett is szükséges, hogy a megadóztatandó egyén oly jövedelemmel és kereseti forrással bírjon, a melynek az élet szükségletei által igénybe nem vett fölöslegéből a közterhek viselésére is jusson valami. És épen ezért kell valami zsinórmértéknek lenni, hogy meg legyen határozva ama jövedelem minimuma, a melyet az életszükségletei már föl nem emésztenek, vagy legalább az egyének bizonyos önállósága, ugy életkorának oly meghatározása szükséges, a melyben már föltételezhetni, hogy az egyén egy bizonyos mennyiségű jövedelemre szert tenni képes.

Az általánosan kötelező teherviselés elvének alkalmazása mellett is — bár ha elejtenők is az imént említett módozatok alkalmazását, s tekintet nélkül egy bizonyos mennyiségű jövedelemre, tekintet nélkül az önállóságra, vagy az önállóság hiányára, tekintet nélkül a korra, eszközölnők a megadóztatást, e megadóztatásnak még is olyannak kell lenni, a melynek legalább reális értéke van, mert hogy adóztatassunk tekintet nélkül arra, hogy valjon lesz-e az adóztatásnak kézzel fogható eredménye avagy nem, a megadóztatott egyén képes-e fizetni, avagy nem, behajtható-e rajta fizetni nem akarás esetén a kivetett összeg, avagy nem: annak szerintünk értelmelme nincs, az ily munka csak költséget ró a községekre, terhet a kezelő személyekre, de eredményt nem lend képes felmutatni.

Ily szempontok által vagyunk mi vezérelve, s annak nyomán egész nyíltsággal kinyilatkoztatjuk, hogy mi az iparos- és kereskedő segédeknek közmunkával való megadóztatását, minthogy az 1 frt, 1 frt 50 kr, ritkább esetben 2 frt, 2 frt 50 kr hetibér élvezete mellett, a melyből ruházkodni és mosatni is kell, nem tartjuk oly jövedelemnek, a melynek az élet szükségletei által igénybe nem vett fölöslegéből a közmunkateher viseletére is jusson valami, nem tartjuk igazságosnak és a mi fő, nem tartjuk reális értékkel bírónak.

De nem is célra vezető az iparos- és kereskedő segédek megadóztatása, mert nem hisszük, hogy helyes összeírást, sőt még inkább, hogy helyes kirovást lehetne irányukban készíteni.

A dolog igen egyszerű. Az iparos- és kereskedő segéd nem állandó kötött munkás, hanem vándor életet él; ma itt, holnap ott, a hol az egyik jobban érzi magát, a másik, a hol ismeretkörét jobban gyarapíthatja, igyekszik munkát keresni, s épen ezen oknál fogva folytonos mozgásban van. Ennél fogva megtörténhetik azon eset, hogy a ma Mindszenten közmunka alá összeírt iparos, vagy kereskedő segéd pár nap mulva már épen Szentesen dolgozik, s ha oda érkezésének idejére esik az összeírás, ott is fel fog vétetni, sőt ha más vármegyében is ily rendszertelen rendszer uralkodik, két hét mulva már Aradon találhatjuk föl nevét a közmunka kötelezettek között. Avagy épen vándorló életénél fogva az ellenkező is bekövetkezhethet: sehol sem fog felvétetni.

De tegyük föl, hogy tartózkodása némileg állandóbb jelleget ölt s például augusztustól februárig marad nálunk. Az összeírás itt éri, a közmunkát ki is vetik reá, de mire fizetni kellene tovább mén, s nem katonai fegyelem alatt állván, utazását s újabb tartózkodási helyét bejelenteni sem

köteles, így az meg sem is tudható, következkép a kiírt közmunka váltság be sem is hajtható, sem pedig annak értéke természetben le nem szolgáltatható.

Mi fog tehát történni az ilykép kirótt, de behajthatlanná vált közmunka tartozásokkal főképp oly esetben, a midőn tegyük föl, hogy az illető iparos, vagy kereskedősegéd a közmunka váltság esedékességének idejében még itt tartózkodik, s csak azután költözik tovább? Legnagyobb valószínűséggel a község nyakába fogja akasztani a vármegye: fizess község! S megindulnak a hosszú litániákat tartalmazó levelezések, kérvényezések, tartózkodási helyek nyomozása, felvilágosító jelentések stb. stb. és az eredmény: sok munka, sok fáradság, de kevés anyagi előny, vagy rövidebben szólva, az eredmény egy nagy: semmi.

(Folyt. köv.)

Társadalmunk egy mizériája.

Sokan nem akarják elhinni, hogy az elszegényedés ezer és ezer okai közt nem a legutolsó az, hogy a kor ferde követeléseinek tulságosan hódolunk.

Társadalomban élünk, természeti szükségleteink kielégíthetése végett ilyen életre vagyunk utalva.

A társadalmi életben szereplők, avagy szerepelni vágyók, a közügyekkel foglalkoznak — és az azokkal foglalkozók nem csekély hibája, hogy gyakran tullepve a határt, önmaguk érdekei szem elöl tévesztésével működnek a közügyekért — mi a legkritikább esetben hálaltatják meg.

A szereplési vágy, az összehasonlításokat kereső nagyravágyás a keblekbe dobja első szikráját ama forróan égető tűznek, mely később felemészti a megelégedést: a családok békéjét.

Avagy a csendes otthon követeli a szeszélyes divatot? Az egyszerű, családias összejövetelek követelik a túlköltséges fényűzést? Vagy talán az őszinte, igaz barátság kényszerít minket a sűrű és fényes vendégségekre?

A mai kor nagyon is ferdén fogja fel a társaséletből folyó kötelezettségeket és még tévesebben választja meg az eszközöket, a melyekkel társaséletünket dokumentálja.

Fájdalom, elmúltak az idők, a midőn a szivben és jellemben keresték a jóságot és szilárdságot, az igaz barátságban a társasélet kielégítését; eljött az idő, midőn a külsőség, a rideg illemszabályok gépies gyakorlása, a feltűnési vágy játsszák a főszerepet.

Ha a mindennapi életben akár a nő akár a férfi kilép azon körből, melyet náluk ugy a hivatás, mint az anyagi helyzet határol; mihelyt a nő, vagy férfi boldogságát azon eszközök megszerzésében keresi, melyekkel csak a hiu ábránd foglalkozik, az elégedetlenség első szikrája lopózik a család szentélyébe.

A nő, ki nem képes lelkében elfojtani a vágyat, fényleni és ragyogni akkor, midőn arra hiányzik az anyagi erős alap; az a férfi, aki nem képes szembe szállani az árral, nem képes igényeit bevételeivel összehangba hozni az, az adósságszinálás lejtőjére lép, melyről lezuhamni csak időkérdése.

Azt hiszik sokan, hogy kölcsön pénzrel ragyogni, nyilvánosan szerepelni, nagyobb boldogság, mint a becsületes szerzeményt öntudatos, szerény, kiszámított életre fordítani.

Azt hiszik sokan, hogy a gyermekeket kényen nevelni okosabb, mint úgy, hogy

képesek legyenek az élet bármely szakában annak viharaival dacolni.

Azt mondják, hogy így kívánja a társadalom, hogy a közvélemény lenézi azt, ki a kor követeléseinek eleget nem tesz.

Hát nem tudják, hogy ki alkotja a közvéleményt? Kik képezik a társadalmat? Önmagunk.

De a midőn azt mondjuk, hogy önmagunk alkotjuk a közvéleményt és önmagunk képezzük a társadalmat, azt is el kell ösmernünk, hogy van egy olyan közvélemény is, a mely nem nézi le a szerény egyszerűséget és a jellemet, becsületességet nem a fényes ruhák utánítéli meg, mert nem a ruha teszi az egyént.

A tönkre ment családok szomorúan hirdetik, hogy mily következményei vannak a kor követelményei bálványozásának. — A telekkönyvek teherlapjai, a takarékpénztárak adóssainak névsora sok álhiedelmet és véleményt változtatnának meg.

Szálljunk hát szembe a korszellem téves követeléseivel, működünk, hassunk oda, hogy a közvélemény ne a ruhák, szép fogatok, fényben uszás kifolyása legyen, hanem hogy az, az egyszerű és észszerű életmód megismerésében tiszteletben nyilvánuljon és öszpontosuljon.

G. V.

Világfolyása.

Hazánkban a kolera elleni óvintézkedések mindenfelé megtétek és ez jól van így, bárhova tekint is az ember, mindenütt kolera hírekkel találkozik a lapokban; — nem hiszük, hogy azok nézete helyes volna, kik a hideg időjárás folytán a veszedelmet megszüntnek tartják. — Különb az egész országban az aratási munkák majdnem befejezettek ősziében, — az eredmény általában jó — a tavaszi aratása még folyik, de aligha lesz az eredmény oly jó, mint az ősziében.

Németországban a „vas kancellár“ keze, de még inkább kitűnő csodálatraméltó esze működik — ő ura Európa helyzetének és a mai politikának aligha nem gócpontja az ő dolgozó szobája.

A császárszövetség tagjai ismétösszejönnek, vajjon mit rejt méhében e találkozás? Aligha jót, most minden ily összejövetelek után rövid időn történt valami, mi meglepte a világot.

Oroszország aligha nem háborút óhajt belviszonyai olyak, melyek majdnem bele kényszerítik az uralkodót a háboruba, vagy győz az orosz és akkor a belforrongás szünetel, egyidőre szünni fog; vagy elbukik és akkor csak siettette lett a katasztrófa, melynek ott előbb utóbb be kell bővetkezni. A berlini szerződést ép úgy megszegte a batumi kikötő ügygyel, mint a nagyhatalmak sympathiáját elvesztette a bolgár-kérdés miatt.

Angolországban a választások egyre tartanak, Gladstone elbukik — az eddig tudva levő megválasztottak közül 297 conservatív, 70 különvált szabadelvű párti, 162 Gladstone és 78 Parnel-párti képviselő választatott meg. A nagy, hatalmas ország is rázkódtatások előestéjén áll. Az irkérés, Oroszországgal szemérsége, ellentétes érdeke, — Törökország léte vagy nem léte mind életkérdés Angliában.

Olaszországban a kolera még mindig szedi áldozatait, egyébként ott különösen nevezetes tény feljegyezni való ez idő szerint nines.

Franciaországban folyik a hercegek kiutasításának nagy ügye, hogy mi lesz ennek következménye, a jövő titka. Legújabbban Annalei herceget határozta el a kormány kiutasítani, ez eljárását a kamara 375 szavazattal 169 ellenében helyeselte.

Helyi és vegyes hírek.

— Ögróf Pallavicini Alfréd szerencsétlen esetét tárgyazó mult heti közleményünket illetőleg, több oldalról nyert felhívás folytán mai lapunk tárcájában közöljük az „Egyetértés“ jelzett cikkét, melyre olvasóink figyelmét felhívjuk.

— Hangverseny. Mint értesülünk e hó 25-én itt helyben hangversenyt akarnaak rendezni. Szendy Arpád (Liszt Ferenc tanítványa) dr. Filó Lajos (Csáktornyai) és N. N. urak volna a vidéki közreműködők, míg dr. Kaufmann József ur kedves és bájos hangu lánya Ida, az énekrészek átvállalása által gyönyörködtetné a bizonyára szép számmal egybegyülvő közönséget. Szendy ur Szentesen e hó 17-én már adott egy hangversenyt s mint tudjuk, osztatlan elismerésben részesült. Csáktornyai (dr. Filó Lajos) felolvasására nem kell külön figyelmeztetnünk, neve elég garancia arra, hogy a megjelenendők az est kellemességeit egyhamar nem feledendik. Jöjjenek a nevezettek, mi szívesen látjuk őket!

— HalvacSORA volt e hó 13-án este a Tisza szélén. Volt előjegyzett vendég, de hála Istennek váratlan vendégeink is voltak; a hal azonban oly kevés, a hely oly szűk, hogy igen sokan visszatértek éhen, szomjan, a mi nem igen kellemes. Vidéki vendégeink voltak Szendi Arpád zongoraművész, Nagy Béla erdélyországi (tordai tanár), dr. Filó Lajos, Filó Tihamér, ifj. Várady Lajos, Mikec Ödön urak Szentéről. Hogy jól mulattak-e a véletlenül átrándultak? nem tudjuk, de azt, hogy szívesen láttuk őket, hogy örvendtünk látogatásukon és kedves leendő első megjelenésük emléke, hahogy az ő szíves kezdeményezésük folytán rendezendő hangverseny sikerrel megtartható leendő.

Dr. Bácskai Vilmos orvostudor ur községünkben letelepedvén, orvosi működését megkezdette. Midőn ezt a helyi és vidéki t. közönség becses tudomására hozzuk, egyuttal felemeljük, hogy nevezett orvos ur a bécsi közkórházban két évig mint alorvos, kitűnő és sikeres eredménnyel működött. Lakása Mihály Pál polgártársunk házában van (hol eddig Mátéffy alszolgabíró ur lakott). Ajánljuk a tehetséges orvos urat közönségünk figyelmébe és pártfogásába.

— A kolera járvány elleni óvintézkedések alkalmazása községünkben is életbe lép.

— A szentesi kongó-ut és bölde-ártéri hid vámszedésijog haszonbérbe adására vonatkozó hirdetményt, az érdeklődők előljárásgunknál megtekinthetik.

— Folyó hó 15-én a délutáni órákban egy kocsin öten a fürdőhöz szándékozván menni, a töltésen át a révhez vezető lejárón lefordultak. A kocsin ülők közül hárman szenvedtek kisebb-nagyobb zuzódást; szerencse a szerencsétlenségben, hogy emberélet nem esett áldozatul, mi egyrészt a kocsin elé fogott lovak szelid voltának is tulajdonítható. Ki ösméri az emüített lejárót, nem fog csodálkozni ez eset fölött, történt ilyen és ehhez hasonló már máskor is. Épen ezért örömmel közöljük azon értesülést, hogy a szolgabírói hivatal a lejárónak haladéktalanul korlátlati ellátását és olyképen leendő elkészítését fogja elrendelni, hogy a szerencsétlenségek ismétlődése e nyaktörő helyen meggátoltassék. Vajha a szolgabírói intézkedését mielőbbi tett követné!

— Mezei munkások fölöslege vagy hiánya iránti kimutatás, az alispáni hivatalban megtekinthető.

— Lótenyészési jutalomdíjak kiosztása Szegeden, aug. 16-án fog megtartatni.

— Lopások és lopási kísérlet. Bálint Károly tömörkényi lakos 200 frtot érő lovát a rétről ellopták. A lopást észre vették és üzöbe vették a tetteseket, kiket nem sikerült ugyan megcsipni, de aló elszakadt kötőfékkel visszatért

a tényára. Agoston Antal szegvári lakostól 1 db ló lopatott el. Bihari Mátyás és Tóth Bera József szegvári lakosok tanyáin gonosztévők fordultak meg, nem vittek el semmit, mivel észre vették őket és elűzték.

— **Bozó Zakar** Mindszenti lakos felügyelet nélkül hagyott Etel nevű 1 $\frac{1}{4}$ éves leánykájára f. hó 11-én egy forró vízzel telt edényt magára rántott, minek folytán meghalt.

— **Bánfi János** gözmalomtulajdonos polgártársunkat nagy kár érte. Mult héten csütörtökön este egy 300 frtot érő csikója a Tiszába fuladt, kevésbe mult, hogy az alkalommal maga a tulajdonos is áldozta nem lett a hűlámoknak.

— **Derekegyházán** egy 3 éves pej kanca csikó bitangóságban van.

— **A Mágocson** dolgozó királysági munkások közt a multhéten történt verekedés alkalmával egy munkásnak fejét bevették; a csendőrök elfogták a tettest.

Vidéki hírek.

Szegváron most új iskolát építenek, de szükséges is volt ez az eddigiek túltömöttsége végett; egyébként ott nem haladnak gyorsan semmivel, még azon határozat meghozatalával sem, hogy a 2-od jegyzői állás elvégre rendszeresítve, a törvények értelmében betöltessék. Minek is az?! Mindenféle hátralék ha összejő, majd elvégzi aztán egy másodjegyző, hogy ott boldog-boldogtalan, jól, rosszul dolgozik, szóval, hogy ott ma megirathat az ember mindent, mi neki tetszik, nincs rendjén és nem ártana ha egy kissé a szolgabíró, utána nézne a dolognak.

Szentes. A megye székházát áttették régen Szentesre s ha meg volt azelőtt is ott majdnem kivétel nélkül az intelligencia, úgy mint meg van ma, mégis nem csekély befolyással van ama körülmény is Szentes előrehaladására. Lelkes, a közügyekért érdeklődő intelligencia van ott s úgy nem csoda, ha a város halad! A vasutügy igaz, alszik, de vasut nélkül is megkeresik e derék magyar várost messze földről, így legutóbb is Szendy Árpád (Liszt Ferenc kitűnő tanítványa) hangversenyt adott ott. A szívesebből közreműködők ép oly élénk és általános tetszést arattak, mint a hangversenyző.

A polgári leányiskola értesítése fekszik előttünk és megelégedésére szolgálhat a városnak, intéző köreinek az elért eredmény. A növendékek száma 72 volt, a zárvizsgák alkalmával sokat tüntettek ki, kisebb nagyobb díjjal. Mi sem szolgál annyira ösztönül, mint az ily kitüntetések. Azon körülményre, hogy Szentesen polgári leányiskola van, felhívjuk a szülők s gyámok figyelmét.

H.-M.-Vásárhelyen a holt idény szintén beállott volna, ha hogy rövid idő alatt a budapesti színházak két kitűnő tagja Hegyi Aranka és Vizvári Gyula nem vendégszerepelnek. Nagy város — de bizony nem sok benne a művészet pártoló; — van most különben alkalmuk sok jó és rossz hangú egyházi éneklést hallani, mert a róm. kat. egyháznál a jelzett s igen jövedelmező állás megürülvén, ugyancsak van sok pályázó — a próba éneklés augusztus 20-án, a választás 22-ikén leend.

Cuci János és neje (egyszerű polgárpár) által egyujonann létesítendő 3-ik gyermekmenhely számára ajándékozott ház átalakítása befejezéséhez közel, felügyelőnkül Váradi Ida ottani születésű nő választotta meg.

Mike Ferenc volt gyógyszerész és törvényhatósági bizottsági tag, rövid szenvedés után Szegeden vejenél, Kovács Károly ügyvédnél elhalálozván, életében kifejezett óhajához képest hült teteme hazaszállított s neje mellé temetett; legyen neki könnyű a föld.

Szegeden várva-várják az ideai termés eredményét, még inkább a termés árát. Elkélne ott akár az ország egy jó részének vagyona. Széppé lett e város a reconstructio folytán, de erkölcsileg, anyagilag nem oly egészséges, mint volt a hajdani egyszerű ugynevezett „paraszt város.” A leégett színház újból felépítve, immár közel áll befejezéséhez és ha valami rendkívüli akadály nem gördül a szándok elé, még ez év őszén megnyitják a muzsák csarnoka.

Lótenyésztési jutalomdíjak augusztus 20-án fognak a délelőtti órákban a csongrádmegyei lótenyésztők között kiosztatni s pedig a lóversenyteréren levő Katona Imre-féle ház udvarán. Felhívjuk e körülményre gazdaközösségünk figyelmét.

Csongrádon veszekszenek a pártok, az az a csongrádi pártok folyton tollharecot folytatnak, de nem otthon, hanem a két szentesi lap hasábjain.

Kecskeméten a zálogintézet rövid fennállásának eredményét bírálják s bárki bármit mondjon is, oly városban mint Kecskemét, elkel a zálogház.

Egyébként a kecskeméti el vannak bájolvá, illetve ragadtatva Merkel Károly nagy amerikai cirkusza által, s állítólag mintegy 1000—2000 egyén látogatja a cirkuszt naponta, mi majdnem lehetlen.

Különbben a jó termés öröme Kecskeméten is mulatság lesz röviden, mert a jótékony nőegylet nyári mulatságot akar rendezni.

Nagyváradon Ipolyi püspök beiktatása e hó 11-én fényes egyházi ünnepélyvel ment végbe. Az új püspök remek beszédet tartott — szeretettel, egyetértést hirdetvén! Éltesse őt az Egek ura az egyház, az ország s a tudomány előnyére, diszére, az emberi élet legvégső határáig boldogan!

Közgazdaság.

Mult jelentésem óta mi sem változott, az időjárás, gabona árak, jószág állomány olesósága — jó egészségi állapota — minden a régi. Igértem, hogy a szalonna aránytalan magas áráról legközelebb egyet-mást elmondok és teszem azt a következőkben.

Igaz és régi nemzetgazdasági elv, hogy: minél nagyobb a kereslet bizonyos áru iránt és minél kisebb a kínálat, annál magasabb az ár és mégis indokolatlan a szalonna 40 frtos ára!

A malac ára majdnem semmi, a süldő ára tekintetbe alig jöhet — szóval, a disznó ára igen silány. Nem különb az árpa, a kukorica ára s így indokolatlan a 40 frt mm.-kénti ár annál inkább, mert a szegény ember keresete sem egyeztethető össze a szükséges táplálék nagy és magas árával.

Nincs tehát más oka nálunk a szalonna drágaságának, mint a készlet hiánya bámulandó és hogy jó módu gazdáink sem látják el magukat a szükséges szalonna készlettel s így leginkább aratás idején minden alapos ok nélkül felrugtatják a szalonna árát.

Vegyük csak figyelembe ana körülményt, hogy ma egy kis fias fejős tehén ára 40—60 frt között váltakozik, hol itt az arány. Egy hasznos házi állat fiastól, majdnem azon áron kel el, mint egy mm. szalona!

Igaz az is, hogy sertéskereskedésünk rendkívül módon fejlődött és hogy mai napon majdnem az egyedüli árunk ez, melynek kivitele nem kisebbült — de milliókra megy sertés állományunk száma és a szaporulat többet fedez, semmint évenként fogyasztunk és így nem — a jószágállomány kevesbülése oka a szalonna magas árának, hanem a pénztelenség nem engedi a szükséglet időelőtti beszerzését, s így százezren a nyári szakban szükségelvén az árut, a nagy

kereslet, az aránylag csekély kínálat okozója a magas árak.

Olesó pénzt a népnek, olesó és előnyös hitelt a kisebb gazdának, ez a „mottó” melyet sokan hangoztatnak, de mely áldásthözó körülmény megvalósítására, senki nem tesz semmit!

Legyen pénz a nép között, nyujtson bárki jutányos feltételek mellett olesó hitelt a gazdának, s el fog maradni a perenyi szükség adta rendkívüli kereslet folytán előálló nagy ár.

Hasznos tudnivalók.

— **A lovak itatása a nagy melegben.** Igen káros dolog a nagy melegben dolgozó lovakat szomjaztatni. Ha olyan helyre visszük a lovakat dolgozni, hol nincs víz, helyesen mondja a M. F., vigyünk oda egy hordóval. Hisz a lovak elhúzzák maguk, és az az erőkifejtés, a mibe ez nekik kerül, nem rontja őket, holott, ha órákig kinos szomjuság által gyötörtetnek ez igenis rontja szervezetüket, egészségüket. A cseléd víz magával a földre egy korsó vizet, hogy azzal a szomját olthassa és ez neki nagyon jólesik a nagy melegben. Mikor a kortyokat józüen nyeldes, gondolja meg, hogy nemcsak ő szomjazott meg, hanem a lova is, még pedig jobban mint ő, mert azok jobban izzadnak és testük nagy felületéről több nedvességet párologtatnak el. Ne engedje azt egy gazda se, hogy lovai szomjazzanak, mert az által az ő vagyona szemlátomást kevesbedik, romlanak a lovak és nem bírnak jól dolgozni.

— **Miért kell kövér talaj a vöröshagymának?** Ismeretes, hogy a vöröshagyma azon növények közé tartozik, a melyek csak kövér talajban tenyésznek jól. Sokan kérdezik, hogy miért van ez így. A felelet erre az, hogy a vöröshagyma gyökerei igen kevés helyet foglalnak el, kevesebbet mint akár mely más fozelék, következképen aránylag csekély mennyiségű talajnak kell a vereshagyma táplálékát szolgáltatni. Már pedig kevés talaj csak úgy szolgáltathat elegendő táplálékot, ha jó kövér. A jelzett körülményből magyarázható és magyarázandó az is meg, hogy a vereshagymákat igen sűrűn lehet ültetni.

— **Bokrétakötéskor** a ki virágokkal foglalkozik s az azokon észlelhető változásokat figyelemmel kíséri, tapasztalta, hogy a lombostól levágott vagy leszakított virág gyorsabban hervad ugyanazon külső behatások mellett, mint olyan, melyet lomb nélkül, tehát igen rövid szárral metszettek le a töről. Ez állítás igazságáról bárki igen könnyen meggyőződhetik. Ha például az Ipomea purpureát lombostul szakitjuk le s engedjük át a hervadásnak, de melléje egy pár nagyon rövid szárral levágott Ipomea purpureát helyezünk, ez utóbbi sokkal tovább tartja meg üdeségét, mint a lombos száru. Ennek egyszerű magyarázata az, hogy a lomb levelek a táplálkozásukhoz szükséges nedvet az adott viszonyok közt nem alulról, hanem a virágból szívják magukba. Oly körülmény ez, mely a bokréták kötésénél lényeges szerepet játszhat. Ujabb időben különösen tényéralaku bokréták kötésénél igen rövid száru virágokat szoktak használni. A mondottak szerint kétségtelen, hogy az ily, majdnem teljesen száratlan virágokból kötött bokréta sokkal tovább tartja meg üdeségét, mint ha hosszú száru, lomblevelű virágokból köttetett volna. A bokréták megrendelői téves véleményben levén e tekintetben, rendesen jól a lelkére kötik a kertésznek, hogy a virágot ne metsze le rövid szárral, hanem jó hosszú és lombos száru virágokból kösse meg a bokrétát, hogy sokáig friss maradjon. Igaz, hogy az ily bokréta is sokáig megtartja üdeségét, de csak úgy, ha a hosszú száruakat vízben tartjuk, mi a másikkal szükségtelen.

Felelős szerkesztők:

HUBACSEK PÁL és SZOBOTKA GUSZTÁV

Kiadótulajdonos:

AZ ALAPÍTÓ EGYESÜLET.